

TÜRÜK

2022, Yıl/Year: 10, Sayı/Issue: 30, ISSN: 2147-8872

TÜRÜK Uluslararası Dil, Edebiyat ve Halkbilimi Araştırmaları Dergisi
TURUK International Language, Literature and Folklore Researches Journal

Geliş Tarihi / Date of Received: 09.08.2022

Kabul Tarihi / Date of Accepted: 25.09.2022

Sayfa / Page: 147-154

Research Article / Araştırma Makalesi

Yazar / Writer:

 Dr. Öğr. Üyesi Aynur PALA

Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü
aynur_pala@yahoo.com

ATASÖZLERİ VE DEYİMLERLE DEĞERLER EĞİTİMİ

Öz

Eğitimin nihai amacı, kişiyi zihinsel ve ahlaki olarak geliştirmek ve topluma faydalı bir vatandaş olma becerisini kazandırmaktır. Manevi ve ahlaki değerler, ana-baba, öğretmen ve yetişkinler tarafından öğretilmeye çalışılmaktadır. Atasözleri ve deyimler kısa zamanda genellikle kalıcı mesajlar vererek değerlerin öğretilmesinde etkili olmaktadır. Sınıf ve okullarda panolarda yazılı olan atasözleri bilinçsizce hafızaya yerleşebilmektedir. Bu makalenin amacı, dürüstlük, sorumluluk, vatanseverlik, merhamet, saygı gibi değerlerin eğitiminde atasözlerinden nasıl yararlanılabileceğini tartışmaktır. Bu araştırmaya bir devlet üniversitesinde 2020-2021 öğretim yılında “Eğitimde Ahlak ve Etik” dersini alan ve çalışmaya katılmak için gönüllü olan öğrenciler katılmıştır. Öğrencilerden bir atasözü veya deyim belirlemelerini ve bu atasözünü ile ilgili bir kişinin deneyimlerini sınıfta arkadaşları ile paylaşmaları istenmiştir.

Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden görüşme tekniği kullanılmıştır. Öğrenciler tarafından en fazla seçilen atasözlerinin işbirliği, dürüstlük ve çalışkanlık değerleri ile ilgili “Bir elin nesi var, iki elin sesi var”, “Yalancının evi yanmış kimse inanmamış” ve “İşleyen demir pas tutmaz” olduğu görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Atasözleri, deyimler, değerler eğitimi, öğretmen adayı, “Eğitimde Ahlak ve Etik”

VALUES EDUCATION WITH PROVERBS AND IDIOMS**Abstract**

The ultimate goal of education is to develop people mentally and moral and to gain the ability to be a good person. Ethical and moral values are taught by parents, teachers and educational programs. Proverbs and idioms are effective in making them permanent in a short time. Visually written proverbs on the classroom and the surrounding boards can be unconsciously placed in the memory. The purpose of this article is to discuss how can be used proverbs and idioms to teach values. Participants of this research are students of Faculty of Education of a public university who attended "Ethics and Moral in Education" course at 2020-21 academic year. Interview technique, one of the qualitative research methods, was used in the research. Students shared examples of proverbs based on real life situations of people. It was found that the proverbs related values such as "honesty, cooperation and diligence were mostly repeated. Some of these proverbs are: "The liar's house burned down, no one believed" and "one ne hand washes the other and together they wash the face".

Key words: Proverbs, Idioms, Values Education, preservice teachers, "Moral and Ethics in Education"

1. Giriş

"Değerler eğitimi" kavramının, üzerinde uzlaşılan tek bir tanımı bulunmamaktadır. Söz konusu kavram "değerler eğitimi", "karakter eğitimi" ve "ahlak eğitimi" gibi terimlerle aynı anlamda kullanılmaktadır. Rokeach (1973:5)'e göre değerler, insanın fikirlerine, davranışlara rehberlik eden duygusal yükü düşüncelerdir. Değerler eğitimi daha medeni ve demokratik toplumlar yaratmak ve insanların bilgi, beceri, alışkanlık, sosyal ve ekonomik tutumlarının gelişimi için sorumluluk, özerklik, cesaret, girişkenlik, dürüstlük, doğruluk, yardımseverlik, nezaket, merhamet, güvenilirlik, alçakgönüllülük, adalet, vatanseverlik ve fırsat eşitliği gibi ahlaki standartları eğitim sürecinde öğretmektir. Değerler insanların topluma daha faydalı bir vatandaş olmasına, kültür mirasının önemini takdir etmesine ve insanların daha tatmin edici bir hayat yaşamasına yardım eder. Günümüzde cinayet, öfke, sahtekârlık her yerde artış göstermektedir. Bundan dolayı değerlere dayalı eğitime ihtiyaç duyulduğu açıktır. Değerler eğitiminin bireyi fiziksel, zihinsel, duygusal ve manevi olarak ruhen duyarlı kılmak gibi amaçları vardır. Evrensel idealler bütün eğitimciler tarafından kabul edilmelidir ve okullarda hangi değerlerin temel değerler olarak öğretilmesi gerektiğine karar verildikten sonra bu değerlerin ne şekilde öğretilbileceğinin belirlenmesi gerekmektedir. Lewis Hunter (2007), eğitimde hangi değerlerin öğretilmesi ve bu değerlerin öğretilmesinde öğretmenlerin rollerinin ne olması gerektiğine karar vermenin zorluğuna dikkat çekmektedir. Değerlerin öğretilmesinde farklı yaklaşım, metot ve teknikler kullanılmaktadır. Bu çalışmada atasözleri ve deyimlerle değerler eğitimi konusu ele alınmaktadır. Akkuş (2020:7)'e göre, (Akkuş (2020:7)'a göre atasözleri ve deyimler bir dilin önemli söz varlıkları olup toplumların çok eski çağlardan günümüze kültürel öğelerinin taşıdığı ifadelerdir. Bunun yanında bir milletin yaşam tarzını, gelenek ve göreneklerini, tarihsel birikimini, kısacası bütün kültürel öğelerini bir

arada bulundurur. Aksoy (1991:31)'a göre atasözleri “Atalarımızın uzun denemelere dayanan yargılarını genel kural, bilgece düşünce ya da öğüt olarak düsturlaştırın ve kalıplaşmış biçimleri bulunan kamuca benimsenmiş özsözlerdir”. Batur, atasözlerinin deneyimlere dayandırılarak benimsenmiş kalıp sözler olduğunu vurgulamıştır (2009:13). Sağlam (2004: 28) ise nesilden nesile aktararak günümüze ulaşan bu sözlerin anonim olduğunu, bütün bir tümce şeklinde olduğunu vurgulamaktadır. “Çakmak’a (2015:177) göre atasözleri, toplumların yaşam tarzlarını, hayata bakış açılarını, gelenek-göreneklerini kısacası kültürel miraslarını sonraki kuşaklara aktarması bakımından son derece önemlidir.

Öğretmenlerin büyük çoğunluğu atasözlerini sevmektedir ve kaynaklarda çok sayıda atasözü bulmak mümkündür. Bu atasözlerinin çoğu sorumluluk, dürüstlük, adalet gibi değerler ile ilgilidir. Bu sebepten değerler eğitiminde atasözlerinden nasıl yararlanılabileceğinin araştırılması önemlidir. Değerler eğitiminde sınıfta atasözlerinden şu yollarla yararlanmak mümkündür:

1- Her gün/hafta için bir atasözü belirlemek ve bunu tahtaya veya “Atasözleri/Özlü Sözler” bülten tahtasına yazıp, o atasözünün ne anlama geldiğini açıklamak ve bununla ilgili öğrenci görüşlerini analiz etmek.

2- Sözü söyleyen biliniyorsa o kişinin yaşadığı dönemi, geçmişi ve mesleği ile ilgili bilgi toplamak ve sınıfta paylaşmak.

3- Ödev olarak bu atasözünü anne-babalarıyla paylaşmalarını istemek ve bu atasözü ile ilgili fikirlerini sınıfta paylaşmak.

4- İlgili atasözünü açıklayan bir kompozisyon yazmalarını istemek.

5- Öğrencilerden kendilerinin en çok hoşlandıkları atasözlerini sınıfa getirmelerini ve bunları hayatlarında nasıl uygulayabileceklerini açıklamalarını istemek.

6- Seçilen atasözüne öğrencilerin kendilerinin katılıp katılmadığını sormak ve atasözü ile ilgili kendi hayatlarındaki deneyimlerini grup arkadaşları veya bütün sınıf karşısında paylaşmalarına fırsat vermek.

Çalışmanın Amacı

Günümüzde üzerinde önemle durulan bir kavram olan değerler eğitimi konusunda atasözlerinden nasıl faydalanılabileceği cevap aranması gereken bir sorudur. Değerler eğitiminde çok kısa sürede ve kalıcı etki bırakması açısından atasözlerinden de yararlanılabilmektedir. Literatür taramasında değerler eğitiminde atasözlerinden yararlanılması ile ilgili çok fazla çalışmaya rastlanmamaktadır. Önel (2008:135) “İlköğretim 6, 7, 8. Sınıf Öğrencilerinin Atasözlerini Algılama Düzeyleri” adlı çalışmasında da ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin atasözlerini algılama düzeylerinin düşük olduğunu bulmuştur. Aral (2008:110) ise Milli Eğitim Bakanlığının hazırladığı 6. sınıf Türkçe ders kitabındaki metinler ele alındığında tüm değerlerin metinlerde yerini bulamadığı, yer verilen değerlerin ise metinlerde bulunma oranlarının birbirinden oldukça farklı olduğu sonucuna varmıştır. Bu çalışmanın amacı, öğretmen adaylarının değerler eğitiminde atasözlerinden nasıl yararlanabileceğini konusunda bilgi sahibi olmalarını sağlamaktır.

2. Yöntem

Çalışma Grubu

Araştırmaya bir devlet üniversitesinin Eğitim Fakültesi'nde 2020-21 öğretim yılında "Eğitimde Ahlak ve Etik" dersini alan ve çalışmaya katılmaya gönüllü olan öğrenciler katılmıştır.

Araştırma Yöntemi

Nitel araştırma, gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik bir sürecin izlendiği araştırma türüdür (Aydın 2018: 2). Bu çalışmada veriler görüşme tekniği ile toplanmış ve betimsel analiz yöntemiyle analiz edilmiştir.

Araştırmacının katılımcı rolünün olmasının önemi göz önünde bulundurularak (Çokluk vd. 2011:96) öncelikle araştırmacı alçak gönüllük ile ilgili Hz. Mevlana'nın "**Baharların tesiriyle hiç taş yeşerir mi? Sen de toprak ol ki renk renk çiçekler bitiresin. Yıllardır gönüller inciten, kalpler kıran taş oldun. Denemek için bir zaman da toprak ol!**" sözünü açıklamış ve ilgili deneyimlerini paylaşmıştır. Bu çalışmada, Eğitim Fakültelerinde zorunlu ders olarak okutulan "Eğitimde Ahlak ve Etik" dersinde atasözleri ve deyimlerle değerlerin öğretilmesi tekniğinin uygulanması kararlaştırılmıştır. Daha sonra öğrencilerden dürüstlük, sorumluluk gibi bir değerle ilgili atasözü seçip, bunu anne-baba, kardeş, akraba veya arkadaş gibi bir kişinin bu atasözü ile ilgili deneyimlerini yazmaları ve sınıfta paylaşımları istenmiştir.

Veri Toplama Aracı Ve Analizi

Bu araştırmada veri toplama aracı olarak öğrencilerin buldukları değerler ile ilgili atasözleri ve bir kişi ile paylaşılan deneyimleri içeren yazılı metinler kullanılmıştır. Bu yazılı metinler incelenerek ele alınan atasözlerinin frekansları ve hangi değer ile ilgili oldukları ortaya konmuştur.

3. Bulgular

Öğrencilerin buldukları atasözü/deyimler ve atasözlerinin frekansları ve hangi değer ile ilişkili olduğu Tablo: 1'de yer almaktadır.

Atasözü	İlgili değer	Frekans
Birlikten kuvvet doğar.	Dayanışma	2
Bir elin nesi var iki elin sesi var.	Dayanışma	8
İğneyi kendine, çuvaldızı başkasına batır.	Empati	1
Yalancının mumu yatsıya kadar yanar.	Dürüstlük	7
Haklı söz haksız, Bağdat'tan çevirir.	Dürüstlük	1
Ne ekersen onu biçersin.	İyilikseverlik	3
İyi dost kara günde belli olur.	Yardımseverlik	1
Komşu komşunun külüne muhtaçtır.	Yardımseverlik	4
Doğru, sarsılır ama yıkılmaz.	Dürüstlük	2
Bıçağı kestiren kendi suyu, insanı sevdiren kendi huyu	Sevgi	1
Sür git dememişler, gör geç demişler.	Hoşgörü	1
Sen ağa, ben ağa, bu ineği kim sağa.	Sorumluluk	1
Damlaya damlaya göl olur.	Tasarruf	4
İşleyen demir pas tutmaz.	Çalışkanlık	8
Alçak uçan yüce konar, yüce uçan alçak konar.	Alçakgönüllülük	2
Sana taşla vurana sen aşla var.	Hoşgörü	1

Güneşi görmek istiyorsan gölgeden çık.	Çalışkanlık	2
Sakla samanı gelir zamanı.	Tasarruf	4
Tatlı dil yılanı deliğinden çıkarır.	Gönül almak	1
Adalet, evrenin ruhudur.	Adalet	2
Çoban yatmazsa, sürüye kurt girmez.	Sorumluluk	1
Akan su yosun tutmaz.	Çalışkanlık	1
Çalışanı mal basar, tembeli uyku basar.	Çalışkanlık	2
Sakla samanı gelir zamanı.	Tasarruf	1
Akan su yosun tutmaz.	Çalışkanlık	1
Yalancının evi yanmış, kimse inanmamış.	Dürüstlük	7
Komşu komşunun külüne muhtaçtır.	Yardımseverlik	1
Sabır acıdır meyvesi tatlıdır.	Sabır	1
Tarlada izi olmayanın harmanında yüzü olmaz.	Çalışkanlık	1
Sabreden derviş muradına ermiş.	Sabır	2
İyi olmak kolaydır. Zor olan adil olmaktır. En mükemmel adalet ise, vicdandır.	Adalet	1
Hep denedin, hep yenildin. Olsun. Yine dene, Yine yenil. Daha iyi yenil.	Azim	1
Emek olmadan yemek olmaz.	Çalışkanlık	2
Baş başa vermeyince iş bitmez.	İşbirliği	1
Kusursuz dost arayan dostsuz kalır.	Hoşgörü	1
Mutluluk elin erişebileceği çiçeklerden bir demet yapma sanatıdır.	Mutluluk	1
Merhamet edenlere Rahman da merhamet eder. Yeryüzündeki hayvanlara karşı merhametli olunuz ki, semadakiler de size merhamet etsin.	Merhamet	1
Et tırnaktan ayrılmaz.	Aile birliği	1
Doğru sarsılır, ama yıkılmaz.	Dürüstlük	1
Emanete ihanet olmaz.	Sorumluluk	1
Ay ayakta, çoban yataкта; ay yataкта, çoban ayakta.	Sorumluluk	
Doğru söz yemin istemez.	Dürüstlük	2
Gülme komşuna gelir başına.	Empati	1
Hayattaki en büyük zafer hiçbir zaman düşmemekte değil, her düştüğünde ayağa kalkmakta yatar.	Azim	1
Devlet gibi eserler bırakmak için karıncalar gibi çalışmak lazım.	Çalışkanlık	1
Ulular köprü olsa, basıp geçme.	Saygı	1
Ağustos'ta beynin kaynasın, kışın da tencere kaynasın.	Çalışkanlık	1

Tablo 1: Öğrencilerin Değerlerle İlgili Buldukları ve Paylaştıkları Atasözleri ve Deyimler

Tablo 1 incelendiğinde en fazla tekrarlanan atasözlerinin “Yalancının evi yanmış, kimse inanmamış” ve “İşleyen demir pas tutmaz” olduğu görülmektedir. Atasözleri/deyimlerin ilgili olduğu değerler açısından incelendiğinde ise çalışkanlık, mutluluk, dürüstlük, sorumluluk, empati, azim, merhamet, hoşgörü yardımseverlik gibi çok farklı değer ile ilgili atasözü/deyimlere yer verildiği görülmektedir.

Aşağıda, öğrencilerin buldukları ve paylaştıkları atasözleri ile ilgili metinlerden birkaç örnek yer almaktadır.

1- Sakla samanı gelir zamanı.

“Aileme atasözlerinden biriyle ilgili yaşadıkları bir olayı anlatmalarını istediğimde bana “Sakla samanı gelir zamanı” atasözünü söylediler. Evde bulunan o an gereksiz gibi görünen ama daha sonra lazım olabilecek eşyaları kiler olarak kullandıkları odaya koyduklarını söylediler. Çünkü o eşyaların babam çiftçi olduğu için çoğu zaman çiftlikte lazım olduğunu bazen de evde tekrar lazım olduğunu söylediler. Eğer o eşyaları o an lazım olmadıkları için hemen atsalardı daha sonra lazım olduğu zaman aynı şeyi tekrar almak gerekecekti. Böyle bir durumda da israf yapılmış olurdu.

Tabi ki bu eşya saklama işini sadece sonradan lazım olabilecek eşyalar için ve saklama alanı olduğu için yaptıklarını söylediler.”

2- Sakla samanı gelir zamanı.

“2009 senesinde ekonomik bir kriz yaşandı. Eşim ve ben işten çıkartıldık. 7 ay işsiz kaldık. O esnada kenarda bir tane altın bileziğim vardı. Onu kenara koydum ama eşimin haberi yoktu. O işsiz kaldığımız dönemde o bileziği bozdurdum. Lazım oldukça oradan aldım ve kullandım. İşsiz kaldığımız yedi ayı o bilezikle çıkarmaya çalıştık.”

3- Damlaya damlaya göl olur.

“Bu atasözünü yengem ile paylaştım. Ve şunları anlattı: iki sene önce Oriflame, Farması, Avon üyeliğine başladım ve satış yaptım. Ev kadını olduğum için bu şekilde evde birikim yapmak istedim. İlk başlarda çok olmasa da bir kaç ürün satmaya başladım sonra tecrübe edindim ve iyi satışlar yaptım. Buradan kazandığım paralar ile ufak ufak birikim yapmaya başladım. Ve o ufak ufak biriken paralarla 10 gram altın yaptım.”

4- Bir elin nesi var iki elin sesi var.

“Atasözünün Tanımı: Bir işin birlikte çok daha hızlı ve kolay biçimde yapılabileceği anlamına gelir. Memleketimizde (Hatay) Ramazan ayının son günleri kömbe dediğimiz bir yiyecek yapılır. Bu yiyecek (kurabiye türü) büyük kavanozlarda çok uzun süre saklanabilecek bir üründür. Uzun süre saklanan bu yiyeceğin yapımı çok zahmetlidir, çünkü yapan herkes bir sonraki kömbe zamanına yetecek kadar yapmayı tercih eder. Kömbe zamanı her kadın komşusuna, akrabasına, eşine dostuna yardıma gider. Her gün bir evde kömbe yapılır. Kömbelerin taş fırın ocaklarda pişmesi kömbeyi daha lezzetli yapar. Kömbe zamanlarında mahalle fırınları sabaha kadar açıktır. Hatta fırınlarda özel kömbe tepsileri vardır ve evinde o kadar büyük tepsisi olmayan kadınlar fırından o tepsileri alırlar. Böyle devam eden bir süreçtir. Bizim evimizde annem kömbe yapacağı zaman annemin arkadaşları, kardeşleri ona yardıma gelirdi. Bütün gece hatta bazen sabaha kadar kömbe yaparlardı. İş bittikten sonra dinlenebildikleri kadar dinlenirlerdi ve ertesi gün teyzemlere ya da arkadaşlarına annem yardıma giderdi. Bu yardımlaşma durumu annemlerin işlerinin çabuk bitmesine ve birbirleriyle olan iletişimlerine katkı sağlamıştır. Bu durum günümüzde bile hala memleketimde devam etmektedir.”

5- Merak insanı mezara sokar.

“Çok meraklı kişiler, her konuda bir şeyler öğrenme peşindedir. Her şeyi öğrenme merakı, insanı birtakım tehlikelerle karşı karşıya getirebilir. Babam ortaokula giderken, arkadaşlarıyla bir tarlada top oynuyormuş. Top uzakta bir yere kaçmış. Arkadaşlarından birisi topu almaya giderken demirden topa benzer bir şey görmüş. Hemen babama ve arkadaşlarına bağırarak. Onlarda gidip bakmışlar. Toprağın içerisinden çıkarmışlar. Buldukları şey patlamamış bir top mermisiymiş. Aralarından birisi kırıp içine bakalım ne var merak ettim demiş. Hepsini merminin etrafına toplanmışlar. Bir tanesi yerden büyükçe bir taş almış ve merminin üzerine atmış. Taş üzerine gelir gelmez mermi patlamış. Babam ve arkadaşları patlamanın etkisiyle savrulmuşlar. Taşı atan kişi vefat etmiş. Diğerleri de yaralanmışlar. Askeri helikopter gelmiş ve hepsini hastaneye götürmüş. Atasözü üzücü olsa da gerçek olmuş. Merakı yüzünden bir kişi vefat etmiş.”

6- Komşu komşunun külüne muhtaçtır.

“Komşuluk bağları kopmayan bir apartmanda yaşadığımız için bu atasözünü seçmek istedim. Aileme sorduğumda pandemi döneminde oldukça yardımlaştığımızı fark ettik. Sokağa çıkma kısıtlamasının olduğu bir gün komşumuzun ekmeği kalmamış. Annem de tedbirli biri olduğu için fazladan alıp buzluga atıyordu. Biz de komşumuza ekmek verdik. Ülkece yaşadığımız bu zor günlerde birbirimize destek olarak daha kolay bir şekilde atlatacağımızı bir kez daha anladık. Ardından bu atasözünün nasıl oluştuğunu konuşarak sohbetimizi noktaladık.”

7- Ayağını yorganına göre uzat.

“Kardeşim annemden haftalık harçlık alıyordu. Kardeşim harcamalarını hesaplamayıp haftalık parasını 4 günde bitirince annemden tekrardan para istedi annemde harcamalarını bütçene göre yap dedi. Bu olay ayağını yorganına göre uzat atasözünü tam anlamıyla kapsar.”

8-Ağustosta beynin kaynasın, kışın da tencere kaynasın.

“Anneannemin bana anlattığı anısı şöyleydi: Çocukluk yaşlarından itibaren tarlalarda, bağda, bahçede çalışırlarmış. Bazen gece sadece iki saat uydukları oluyormuş. Özellikle yazın çok çalışırlarmış. Çalıştıkları ay topladıkları baklaya göre değişiyormuş. Güneşin altında saatlerce durmaktan tenleri kızarıp, karararmış. Topladıkları ürünler yaz ürünleriymiş. Kışın bu kadar çok çalışmıyorlarmış. Kışın geçinebilmek için yazın bu kadar çalışmak zorundalarmış. Anneannem bu anısını anlattıktan sonra bu kadar çok çalışmalarının sebebini ‘Ağustosta beynin kaynasın, kışın da tencere kaynasın’ kızımın cevabını verdi.”

4. Sonuç ve Öneriler

Sonuç olarak, bu çalışma esnasında öğrenciler çok farklı atasözleri ve deyimlerin sınıfta tartışılmasına neden olmuştur. Öğretmen adayları değerler öğretiminde atasözleri ve deyimlerden faydalanma konusunda bilgi sahibi olmuşlardır. Milli Eğitimin her dersin öğretim programlarında değerler ile ilgili çok fazla kazanımları olduğu dikkate alındığında bu çalışmanın öğretmen adaylarının meslek hayatlarında bu tekniği kullanarak atasözleri aracılığıyla değerlerin etkili bir şekilde öğretilmesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Çalışkanlık ve dürüstlük değeri ile ilgili atasözlerinin daha fazla yer aldığı görülmektedir. Bu çalışma sonucunda, şu öneriler getirilebilir:

Altay Türklerinden “Cimri insanın karnı da cimridir”, “Babanın sözü altın, annenin sözü, mücevherdir”. “Cahil kişi kör gibidir” ile Kazan Tatar Türklerinden “Başında kavak yelleri esmek”, “Ağzından yel alsın” gibi diğer atasözleri ve deyimlere görselleştirilerek daha fazla yer verilebilir. Böylelikle Türkçe ’ye, Türk Dünyasına ve Türk kültürünün zenginliğine katkı sağlanabilir.

Atasözleri ve deyimlerin değerler eğitiminde etkililiği göz önünde bulundurularak ders kitaplarında ve derslerde atasözleri ve deyimlere daha fazla ve farklı etkinliklerle yer verilebilir.

Kaynaklar

Akkuş, Mücahit (Ed.) (2020). *Atasözleri ve deyimler üzerine incelemeler*. Akçağ Yayınları: Ankara.

Aksoy, Ömer Asım (1993). *Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü*, 3. Baskı, İnkılap Kitabevi.

- Aydın, Nurşen (2018). “Nitel Araştırma Yöntemleri”: Etnoloji” *Uluslararası Beşeri Ve Sosyal Bilimler İnceleme Dergisi*, Cilt: 2, Sayı: 2. 1-12.
- Creswell, John W. (2002). *Educational Research: Planning, Conducting, And Evaluating Quantitative*. Prentice Hall Upper Saddle River, NJ.
- Çakmak, Cihan (2020). *Atasözleri Ve Deyimler Üzerine İncelemeler*, Bölüm Adı: Kazan-Tatar Türkçesindeki Ağız ve Baş İle İlgili Deyimler Üzerine, s. 235-250, Ankara: Akçağ Yayınları.
- Çokluk, Ömay, Kürşad, Yılmaz, K. ve Ebru, Oğuz (2011). Nitel Bir Görüşme Yöntemi: Odak Grup Görüşmesi. *Kuramsal Eğitimbilim*, 4 (1): 95-107.
- Duygu, Aral (2008). Milli Eğitim Bakanlığı'nın hazırladığı 6. sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Değerler Üzerine Bir Araştırma, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Bolu.
- Gönül, Önel (2008). *İlköğretim 6, 7, 8. Sınıf Öğrencilerinin Atasözlerini Algılama Düzeyleri*. Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü. İstanbul.
- Hunter, Lewis (2007). *A Question Of Values Six Ways We Make The Personal Choices That Shape Our Lives*. Axios Press.
- Juliet, Corbin, Juliet, Strauss, Anselm (2008). *Basics Of Qualitative Research: Techniques And Procedures For Developing Grounded Theory (3rd Ed.)* Thousand Oaks, CA: Sage.
- Karahan, Akartürk (2020). Tonyukuk Yazıtında Atasözleri ve Deyimler. İçinde bulunduğu eser: *Atasözleri ve Deyimler Üzerine İncelemeler* Editör: Mücahit Akkuş. Akçağ Yayınları Ankara.
- Rokeach, Milton (1973). *The Nature of Human Values*. New York: The Free Press.